

Komu je dneska dobře?

864 židovských anekdot
David Maškenazy

P A S E K A

864

židovských

anekdot

David Maškenazy

Komu je dneska dobře?

Copyright © David Maškenazy, 2009

ISBN 978-80-7185-953-3

ISBN 978-80-7432-322-5 (PDF)

Úvod

V Čechách žije zakořeněná legenda, že první českou sbírku židovských anekdot vydal Karel Poláček v roce 1933. Ale již v roce 1913 byl v nakladatelství Šmíd a spol. v Soběslavi vydán soubor židovských anekdot autorů Maxe Steina, V. Blažka a F. Suchého a v roce 1925 publikoval svůj soubor Otto Pick v Ústí nad Labem u nakladatele Bukače. Sbírky židovských anekdot ovšem vycházely v Evropě již dříve. Tento soubor byl vytvořen zejména na základě starých německých sbírek židovských anekdot, které vycházely v prvních třech desetiletích 20. století. Pozdější edice již nebyly akceptovány, protože byly zasaženy jedem antisemitismu. Němčina od této doby rozlišuje dva typy židovských anekdot: „jüdische Witze“ a „Judenwitze“. Do češtiny jsou tyto pojmy přeložitelné jen velmi krkolomně. Prvním typem jsou klasické židovské anekdoty, druhé jsou hnilobnými výplody xenofobie.

I když byla řada vtipů v těchto knihách nepoužitelná z důvodů zastaralosti reálií a zejména pak z důvodů nepřeložitelnosti jazykových hříček, vytvořily tyto publikace rozsáhlý základ, který byl ještě dále doplněn.

Druhým využívaným pramenem byly rozličné, opět německé soubory publikované na internetu a řada vtipů, zejména pocházejících z českého prostředí, bylo posbíráno „ze vzduchu“.

Při čtení i poslouchání starých i nových anekdot jsem je neustále hodnotil, porovnával a rozvažoval, kterou ještě zařadit a kterou již ne, ať již z jakýchkoliv důvodů. Nakonec mi zbyla jedna, o které jsem si nebyl jist, zda ji zařadit vůbec, a když, pak do kterého oddílu. Jde o anekdotu, která je židovštější než všechny ostatní, není urážlivá či xenofobní, je nezapomenutelná, ale není k smíchu. Je příliš hořká a zasahuje daleko za hranice černého humoru, který je jinak v židovských vtipech skoro všudypřítomný:

Na počátku 19. století se několik dní před Velikonocemi najde nedaleko ukrajinské vesnice s četnou židovskou komunitou zavražděná mladá dívka. Na Židy padne strach z pogromu. Starý Izák se vydá zjistit situaci. Za několik hodin se vrátí a sděluje ostatním:

„Nebojte se, nic nehrozí. Je to naše Sára.“

Vyprávíte-li vtip sedlákovi, směje se třikrát. Poprvé při vyprávění, podruhé, když mu vtip vysvětlíte, a potřetí, když ho pochopí.

Statkář se směje dvakrát. Při vyprávění a při vysvětlování. Důstojník jen jednou – nic si vysvětlovat nenechá.

A když vyprávíte vtip Židovi, přeruší vás v polovině a řekne: „Ten znám, ale povím vám lepší.“

Rabínská

moudrost

a zázraky

Pan Blum jede na dalekou cestu, až do Gdaňska, a veze s sebou velké množství peněz, skoro pětadvacet tisíc marek. Na večer dojede až do malého městečka, a než se ubytuje v místním hotelu, navštíví rabína.

„Rabi,“ vysvětluje pan Blum, „jedu na dalekou cestu, až do Danzigu, a vezu s sebou spoustu peněz. Skoro dvacet pět tisíců. No, víte, jak by to v hotelu mohlo dopadnout, že? Proto bych vás prosil, jestli by nešlo ty peníze nechat u vás.“

„Nu, šlo by. Ale pětadvacet tisíc, to není jen tak. Já je uschovám, ale přede svědky.“

Pan Blum nemá nic proti, naopak, a tak rabi pošle pro svědky. Za chvíli se dostaví pan Grünenwald a pan Schildgrün. Oba vážení místní obchodníci. Před jejich zraky uloží rabín Blumovy peníze do trezoru. Pan Blum odejde spokojeně spát. Druhý den ráno přijde k rabínovi.

„A o copak vám jde?“ diví se rabín.

„No, přece, rabi, včera jsem si tady ve vašem trezoru uložil svých skoro pětadvacet tisíc,“ vysvětluje udiveně pan Blum.

„Pětadvacet tisíc?“ podivuje se rabín, „o tom nic nevím. A máte na to svědky?“

„Jistě,“ volá nadšeně pan Blum, „pana Grünenwalda a pana Schildgrüna!“

„No tak si je tedy zavolejte,“ řekne suše rabín.

Pan Blum si dá zavolat včerejší svědky a nervózně vyčkává. Po delší době přijde pan Grünenwald a rozzlobeně si stěžuje, proč prý ho otravují, že se zrovna teď vrátil z nemocnice,

byl tam celý týden a je mu stále hůř, a on že o žádných pětadvaceti tisících neví a pana Bluma že nikdy neviděl.

Pan Blum zbledne a se zděšením vyčkává příchodu druhého svědka. Po dlouhé hodině přijde pan Schildgrün a hned začne láteřit, proč ho otravují, že se zrovna teď vrátil z obchodní cesty, až ve Varšavě byl, a je celý utrmácený a unavený a nevyspalý, a on pochopitelně o žádných tisících, nota bene pětadvaceti, nikdy neslyšel, a toho pána, co říká, že se jmenuje Blum, nikdy neviděl. Když odejde, pan Blum se psychicky zcela složí a není schopen od rabína ani odejít. Takové neštěstí ho ještě v životě nepotkalo.

Rabín pojednou vstane, odemkne trezor a s úsměvem podává panu Blumovi jeho peníze. Pan Blum je nevěřicně drží v rukou a zděšeně hledí na rabína.

„Rabi, tak proč to divadlo? Co to mělo znamenat?“

„Celkem nic, pane Blum, já vám jen chtěl ukázat, mezi jakou pakáží já tady musím žít.“

Rabín Salme Rabensaft, známý učený talmudista, byl kárán svými přáteli, že se chce rozvést se svou hodnou a krásnou ženou.

Rabín chvíli mlčel, pak si zul jeden střevíc a pravil:

„Podívejte se, jak krásný a zdobený je tento střevíc! Žádný z vás nemá tak pěkný střevíc. Ale jen sám vím, kde mě tlačí!“

V malém haličském městě zakoupili hasiči novou stříkačku. Protože mezi hasiči byli katolíci, evangelíci i Židé, pozvali si reprezentanty všech těchto společenství na slavnostní uvedení stříkačky do provozu. Slavnost zahájil katolický farář, který stříkačku posvětil. Po něm si vzal slovo evangelický pastor a měl předlouhou řeč o jejím významu. Židovský rabín po těch dvou už nevěděl, jak by uplatnil své vyznání. Pak přistoupil ke stříkačce, vytáhl z kapsy nůž a uřízl kousek hadice.

Zbožný pravověrný chasid jde prosit rabína o milodar, neboť se blíží svátky pesach a on nemá ani na zakoupení macesů, bez kterých se oslava svátků neobejde.

„Upokoj se,“ radí mu rabín přesvědčivě, „odevzdej se do Boží vůle a uvidíš, že macesy na svátek mít doma budeš.“

Chasid se klidný vrátí domů a čeká na nějaký zázrak. Svátky se však blíží, zázrak se nekoná, peněz se stále nedostává. Jde tedy za rabínem ještě jednou.

„Řekl jsem ti,“ hovoří klidně rabín, „že na svátky macesy mít budeš!“

Zbožný chasid odejde, ale protože už nemá na vybranou, prodá svůj poslední stříbrný svícen a koupí macesy.

Po svátcích potká rabína a hořce se mu svěruje:

„Rebe, vaše předpovědi o zázraku se neuskutečnily! Neměl jsem peníze, tak jsem musel prodat poslední stříbrný svícen, abych měl na macesy!“

„A já mluvil o zázraku? Ne, ne, nic takového jsem ti nesliboval. Já ti slíbil, že na svátek budeš mít doma macesy!“

K rabínovi chodíval často na besedu zbožný Žid Mordechai Löwenberg a z velké pěnovky kouřil velmi smrdutý tabák, což rabínovi vadilo čím dál tím víc. Löwenberg si toho jednou všiml a zeptal se:

„Mohu tady, rabi, kouřit, že?“

„Jistě, kuřte tak, jako kouřím já,“ odpověděl mu rabi.

„A jak?“ nechápal Löwenberg.

„Já kouřím zásadně doma!“

Nešťastný pan Bernstein navštíví svého přítele Mendelsohna a svěruje se mu se svým osudem:

„Poslal jsem svého nejstaršího syna na studia do Nikelšporku, slavná rabínská škola, a on, mizera, se tam nechal pokřtít!“

Přítel Mendelsohn pokývá hlavou a povídá:

„A to jdeš za mnou? Já poslal svého nejstaršího syna studo-

vat až do Prahy, a co myslíš? Ten mizera se tam nechal pokřtít!“

Dohodnou se tedy, že zajdou za rabínem. Rabín je vyslechné a povídá:

„A to jdete za mou? Já jsem svého syna poslal na studia až do Jeruzaléma a – nechal se tam pokřtít!“

Chvíli svorně lamentují a pak se odeberou do synagogy a stěžují si přímo Hospodinovi. Po chvíli se shůry ozve:

„A to jdete za mnou?“

Bohatý příznivec věnuje rabínovi sto rublů na účely židovské obce. Hned druhý den navštíví rabína delegace pohřebního bratrstva.

„Rabi, potřebujeme nutně alespoň sto rublů, protože hřbitovní zeď je pobořená. Psi a prasata nám chodí po hřbitově a znesvěcují ho!“

„Dobrá, dobrá. Jen mi povězte, jak se ti psi a prasata tak rychle dozvěděli o těch sto rublech?“

Reb Lowenzahn, velmi zbožný rabín z chasidské obce, jednoho dne zemřel. Nešťastní členové jeho obce se cítili zcela osamocení a bezradní. Proto začali žalostně prosit Hospodina, aby jim umožnil alespoň na okamžik spatřit svého rabína a požádat ho o radu. Stalo se. Avšak zbožní ctitelé spatřili svého uctívaného světce s překrásnou polonahou blondýnou na klíně.

„Rebe, rebe!“ volali zděšeně všichni, „jak je to možné? Ty, světec, a nyní takto hřešíš!“

„Tak to není,“ vysvětluje jim rabín, „já ji nemám za odměnu, já jsem její trest!“

Dva Židé, jeden z Koljušky, druhý z Lodže, se hádají, či rabín dokázal větší zázraky.

„Náš rabín jednou seděl u okna,“ vypráví ten lodžský, „byl zrovna šábes. A najednou viděl, že u protějšího domu je malé dítě a jí šunku! Protože se na tak strašný hřích nemohl dívat, zvolal: ‚Ať se ten dům zřítí!‘ Dítě začalo plakat a šunku odhodilo. A rabín pochopil, že si svůj hřích uvědomilo, a zvolal: ‚Ať se ten dům nezřítí!‘ A dům se nezřítí.“

„Obdivuhodné,“ přisvědčil koljušský Žid. „Náš rabín šel jednou domů a spustil se déšť. Prudký déšť bičoval krajinu. A rabín učinil zázrak, vlevo pršelo, vpravo pršelo, a před ním bylo sucho.“

„Zázračné,“ souhlasí lodžský, „ale náš rabín jel jednou v pátek ráno pryč a měl být do večera, do začátku šábesu, zase zpět. Ale cosi ho zdrželo. Blížil se šábes a rabín byl stále na cestě. Co teď? Když nastane šábes, nesmí se dál cestovat. Ale rabín učinil zázrak. Vlevo byl šábes, vpravo byl šábes, a před ním: čtvrtek!“

Za rabínem přijde paní Blochová a stěžuje si, že muž se s ní chce dát rozvést:

„To přece nejde, to přece nemůže, to přece nesmí...“

Rabín ji usadí na židli a začne cosi hledat ve starých učebních knihách. Paní Blochová po chvíli:

„Tak už jste něco našel?“

Rabín mlčí a pročítá spisy. Zanedlouhou paní Blochová:

„Tak jak je to tedy s tím rozvodem?“

Rabín stále hledá.

„Tak zakážete mu to, nebo ne?“ doráží na rabína paní Blochová.

Rabín zvedne hlavu od písma.

„Má recht!“

Za rabínem přijde pan Guttensteiner.

„Co pro vás mohu udělat?“

„Rabi, jdu se k něčemu přiznat.“

„Ale copak, co jste provedl?“
„Stala se taková malá rituální chybička.“
„Tak povídejte,“ usměje se smířlivě rabín.
„Neprovedl jsem před jídlem rituální mytí rukou.“
„To není tak strašný hřích. Ale přesto, proč jste to neudělal?“
„Nebyla to košer restaurace, a tak tam neměli misky s vodou.“
„A proč jste nešel do košer restaurace? V našem městě jich je hromada.“
„Já dostal hroznou chuť na uzené vepřové. Mně bylo ten večer všechno jedno.“
„Cože? Vy jste šel na uzené vepřové? No to už je ale velký hřích! Opravdový hřích! A proč vám bylo všechno jedno?“
„No potom, co jsem zaškrtil manželku...“
„Můj dobrý Bože! Vy jste zaškrtil vlastní ženu? A proč, člověče nešťastná?“
„O pesachu zapomněla dát na stůl mísu s macesy.“
„Zapomněla dát mísu s macesy? Dobrý Bože! Taková malá rituální chybička.“
„Vždyť jsem to říkal hned na začátku!“

Mladý Loewy stále váhá, zda-li se má či nemá oženit. Proto navštíví rabína a žádá ho o radu.
„Nevěsta pochází z vážené rodiny,“ vysvětluje Loewy rabínovi.
„Vezmi si ji tedy,“ souhlasí rabín.
„Ale je tak ošklivá...“ dodává Loewy.
„Tak si ji neber,“ pokyvuje rabín.
„Jenže má slíbené věno pětadvacet tisíc!“
„Tak to si ji vezmi.“
„Jenomže ona šilhá a koktá.“
„Tak si ji neber.“
„Když mi její otec slíbil, že zajistí naší rodině v Americe obchody.“

„Tak se s ní ožen.“

„Ale, rabi, ona je zlá, svárlivá a strašně křičí.“

„Tak víš co? Dej se pokřtít!“ vykřikne najednou rabín.

„Cože?“ vyděsí se Loewy.

„Ať se s tebou trápí faráři! Já už toho mám dost!“

Ptají se rabína:

„Je pravda, že na světě není jediný člověk, který nikdy nezhrěšil?“

„Ano, je tomu tak,“ přisvědčuje rabín.

„A je tedy nějaký rozdíl mezi světcem a hříšníkem?“

„Ano. Světec, dokud žije, ví, že hřeší. A hříšník, dokud hřeší, ví, že žije.“

Rabín, katolický kněz, protestantský pastor a ateista debatují o tom, kdy začíná lidský život.

„Začíná při vzájemné lásce otce a matky,“ míní protestantský pastor.

„Lidský život, život dítěte, začíná v okamžiku oplodnění,“ upozorňuje katolický farář.

„Lidský život, život dítěte, začíná až v okamžiku jeho narození,“ tvrdí ateista.

„Lidský života začíná, až když jsou děti ven z domu,“ prohlásí rabín.

Mladý žák židovské náboženské školy se ptá pomocného učitele na delikátní záležitost:

„Proč má rabín ženu a děti? Rabín má studovat svatá písma a o světský život se nestarat. Jak to vůbec přijde?“

„To máš tak. Rabín má okolo sebe dvacet tisíc andělů. A když je večer a rabín už nastudoval mnoho, vezmou ho dva tisíce andělů za nohy, další dva tisíce za ruce a odnesou ho do postele k jeho manželce.“

„A k čemu je těch zbylých šestnáct tisíc andělů?“
„Ti ho musejí zase tahat od manželky z postele ven!“

Sedmdesátiletý Simonsohn se podruhé oženil. Dívce bylo osmnáct let. Po deseti letech se jim narodil syn. Simonsohn je trochu překvapený a jde za rabínem.

„Rabi, co si mám o tom myslet? Je to zázrak?“

„Mohl by být,“ připustí rabín, „ale já ti povím jeden příběh. Šel jeden muž s deštníkem po poušti a najednou proti němu lev. Muž proti němu namířil deštník, prásk! – lev padl a byl mrtvý.“

„Co to je za příběh, rabi?“

„No, on měl za tím deštníkem ostře nabitou pušku!“

Mladá dívka se ptá opatrně rabína:

„Rabi, je nějaký spolehlivý prostředek proti otěhotnění?“

„Jistě dcero. Vypít litr studené vody.“

„A předtím, nebo potom?“

„Místo toho.“

Na Rusi přicházely občas rozkazy, které nutily Židy opustit své domovy. Takový rozkaz dostala i komunita v Biljursku. Do několika dní museli všichni Židé odejít a nesměli si vzít s sebou nic z chrámového zařízení. Jinak Sibiř! Blížil se ale židovský Nový rok.

„Co je to za Nový rok bez troubení na šofar?“ ptali se všichni. Rabín se rozhodl: „Šofar vezmeme s sebou.“

„Rabi, oni to zjistí, a zabijí nás,“ bědují všichni.

„Uklidněte se,“ chlácholí je rabín, vezme roh a vydají se na pochod. Na cestě je doženou kozáci.

„Kde je váš rabín?“ rozkřikne se ataman.

Židé ukážou na rabína a třesou se strachy, protože v ruce drží šofar.

„Vzali jste něco z chrámu?“ zeptá se ho kozácký ataman ostře. Rabín stojí, nechápavě se dívá a mlčí.

„Jestli jste vzali něco z chrámu!“ křičí velitel kozáků.

Rabín stále stojí a nechápavě mlčí.

Velitel je už rudý vztekem a řve: „Vzali jste něco z chrámu s sebou?“

Rabín zvedne šofar, přiloží ho k uchu a zeptá se:

„Říkal jste něco?“

Novým okresním hejtmanem Jordanowa, městečka v západní Haliči, se stal pokřtěný Žid. I když se k židovské komunitě nechoval nijak špatně, stále se k němu dostávaly zprávy o tom, že si na něj Židé stěžují. Jednoho dne si dal k sobě pozvat starého rabína Herze Wulkana a zeptal se ho, proč ho židovská obec stále pomlouvá, proč si stěžuje, proč stále naříká, když se přece nechová nijak jinak než ti hejtmané, kteří byli před ním. Dost možná, že i o něco lépe.

Herz Wulkan svěsí hlavu, mne si svůj bílý vous a nakonec začne:

„Víte... pane okresní hejtmane, co vám mám povídat... Vy jistě nejste horší než ti, co byli před vámi. Ale já nevím, jak to říct... Já vám povím takový příběh, poslouchajte: Do jednoho města přišel jeden člověk. Zabočil do ulice, kde žili a pracovali řemeslníci. Většinou pracovali přímo na ulici, jak ve starých dobách bývalo zvykem. Ten pán se zastavil před zlatníkem, který tloukl do zlatých plátků, a zlato pod jeho údery sténalo: ‚Pink, pink, pink...‘ Pak ten muž zahlédl řemeslníka, který bušil do stříbrných plátků, a stříbro také sténalo: ‚Pank, pank, pank...‘ Popošel dále a ocitl se u kováře, který údery kladiva koval železné pláty, a železo skučelo a naříkalo, až to uši trhalo. I zeptal se tedy ten muž: ‚Ty, železo, proč tak naříkáš a běduješ? Neděje se ti přece nic horšího než zlatu nebo stříbru, a ty tolik jako ty nebědují?‘ Železo mu odpovědělo: ‚Ale zlato a stříbro jsou bity od cizího, já jsem tlučeno sebou samým!‘“

V Haliči se považovalo za velkou čest být pohřben vedle rabína. Proto se v jednom městečku strhla velká hádka mezi dvěma váženými občany, komu bude přiděleno místo vedle hrobu právě zemřelého rabína. Z hádky se pomalu stávala rvačka, až nový rabín zasáhl:

„Ten hrob bude patřit tomu z vás, kdo první zemře!“

Venkovský rabín Rosenzweig se vydá do Vídně. Když se vrátí, vypráví:

„Je to úžasné město. V jeden den jsem tam potkal ortodoxně věřícího Žida, Žida marxistu, Žida ateistu, Žida sionistu a Žida finančního spekulanta.“

„Co je na tom tak divného?“ ptá se jeho soused, „je to prostě velké město.“

„Úžasné je to, že to byl furt ten samý člověk!“

Pan Langweil navštíví rabína s prosbou:

„Co mám dělat, rabi? Moje dcera se nemůže provdat, protože je strašně ošklivá.“

„Jak ošklivá? Jak strašně?“

„No, kdybys ji položil na talíř vedle uzenáče, tak bys je nerozeznal.“

Rabín chvíli přemýšlí a pak se zeptá:

„O jaký druh uzenáče se jedná?“

Chudý Jakub Braunschweiger se ocitl na mizině. Proto zašel za rabínem: „Co mám dělat, rabi? Čím se mám živit? S čím obchodovat? Lidé nic nekupují, nic nepotřebují, na nic nemají peníze!“

Rabi chvíli studoval ve starých knihách a potom ochotně poradil:

„Poslyš, tady stojí: Jsou jen dvě věci, které lidé potřebují stále: mouka a plátno. Živí potřebují jíst a mrtvé je třeba

obléci do pohřebních rubášů. Obchoduj s moukou a plátnem.“

Jakub Braunschweiger poděkoval, učinil, co mu rabín poradil, ale po čase se jeho obchody zhroutily a přišel i o to poslední, co ještě měl. Opět se vydal za rabínem.

„Rebe, udělal jsem to, co jste mně radil. Obchodoval jsem s moukou a plátnem, ale lidé už nekupují ani to! Úplně jsem zkrachoval!“

Rabín se zasmušil. Pak dlouho studoval ve starých svitcích a nakonec ponuře pronesl:

„To je velmi špatné, mnohem horší, než předpovídají staré moudré knihy. Svět už ani nežije, a už ani neumírá – svět se už jen mučí!“

„Rabi, je možné obcovat se ženou o šábesu?“ ptá se pan Teitelbaum.

„Během šábesu jsou zapovězena všechna potěšení. Proto můžeš obcovat pouze s vlastní manželkou.“

Za ortodoxním rabínem v New Yorku přijde pan Kohn.

„Rabi, koupil jsem si nové auto a prosím, abyste mu dal požehnání.“

„Víte, na takový moderní vynález, to ne, to já nemohu udělat. Já jsem ortodoxní rabín, ale běžte za nějakým reformovaným, ten vám to snad udělá.“

Pan Kohn jde za reformovaným rabínem a zopakuje mu svou prosbu.

„Jistě, rád vám vyhovím, jen mi prosím vysvětlete: Co je to požehnání?“

Jeden rabín při sabatu zvaném „sabat radosti“ vypráví o nádhérách božího světa, jak Bůh všechno stvořil dokonale, krásně a bezchybně.

Když bohoslužba skončí, přijde k němu krejčí Menke Kraftmilch, malý a přihrbený mužíček, který je známý svou zlomyslností, a osloví rabína:

„Rebe, vy jste říkal, že Bůh stvořil všechno krásně, bezchybně a dokonale. Stvořil tedy také mě tak krásně a dokonale a taky bezchybně?“

Rabín na něj pohlédne a pak mu se smíchem odpoví:

„No, na hrbáče docela dobře...“

V malém haličském městečku vypráví jeden vesnický chasid o jejich „zázračném rabínovi“, který zvládá studovat každou noc svaté knihy a odhalovat v nich tajemství lidského života.

„No,“ povídá jeden z místních Židů, „a kdy ten váš mistr spí, když celé noci jen studuje?“

„Co? Kdy spí? Spí každý den jednu hodinu před ranní modlitbou.“

„A to mu jedna hodina denně stačí?“ ptá se nedůvěřivec.

„Jak stačí?“ rozčiluje se vesničan, „jestli mu stačí? On za tu hodinu zvládne prospat víc než jiní za celou noc!“

Starší obce Biala se přišli zeptat rabína Kestenmachera z Drilichova, zda jistý Efraim Lichtblau, který se hlásí na místo správce synagogy, je přesný a spolehlivý. Rabín Kestenmacher jim dá na Efraima Lichtblaua velmi příznivý posudek a Lichtblau dostane žádané místo.

Když ovšem po čase přijede rabín Kestenmacher do Bialé, stěžuje si mu představený obce na jím doporučeného člověka a velmi ho pomlouvá.

„Rabi, vy jste nám ho doporučil, a on je to ochlasta! Hnusný ožrala, jakého jsme ještě neviděli!“

„No,“ odpoví rabín, „to já samozřejmě vím, ale vy jste se ptali na přesnost a spolehlivost. A není snad spolehlivě ožralý každý den přesně ve stejnou hodinu?“

Rabín z Jaroslavi oznámí své obci, že musí vyřešit jeden závažný věroučný problém, a proto se na čas bude věnovat výhradně studiu a přemýšlení. Všichni v obci byli potěšeni, že mají mezi sebou významného myslitele, a souhlasili s tím, že rabín se jim po nějaký čas nebude moci věnovat. Když ale ubíhaly týdny a týdny, osmělili se starší obce vyslat za rabínem jednoho muže, aby zeptal, zda už je problém vyřešen. „Rabi,“ zeptal se ho vyslaný člověk, „už jste své dílo dokončil? Co jste zjistil? K jakému moudru jste dospěl?“

„Přemýšlel jsem,“ odpověděl pomalu rabín, „kdyby za všechny lidi celého světa byl jen jeden jediný člověk... a za všechny stromy celého světa byl jen jeden jediný strom... a za všechny sekery celého světa byla jen jedna jediná sekera... a za všechny vody celého světa byla jen jedna jediná voda...“

„No a dál...?“ ptá se napjatě vyslaný muž.

„A kdyby ten jediný člověk, co je za všechny lidi, vzal tu jedinou sekeru, co je za všechny sekery, a porazil s ní ten strom, co je za všechny stromy, a ten strom padl do té vody, co je za všechny vody...“

Rabín se na chvíli odmlčel.

„Tak co by se stalo?“ nedočkavě se táže vyslanec.

„Tak řeším a přemýšlím, co by to bylo za strašnou ránu...“

Zázračný rabín z Mejsrelu je známý svou oddaností Bohu a tím, že není schopen připustit, že by dobrotivý Bůh mohl způsobit či jen dopustit nějakou křivdu.

Proto se také nesmírně rozzlobí, když mu Salomon Bleistein z okresního města vypravuje, že jeden Žid u nich ve městě zemřel hladem.

„To není možné!“ protestuje rabín, „jak mohl zemřít hladem? Mohl přece přijít k sousedům, nebo k příbuzným, nebo i k cizím lidem ve městě, poprosit o kousek chleba, a každý by mu jistě vyhověl! Snad i křesťané nebo pohané by mu trochu jídla dali!“

„To bylo tak, rabi,“ vysvětluje Salomon Bleistein, „on byl

kdysi bohatým měšťanem, všichni ho kdysi ctili, a když zchudl, styděl se, a nedokázal někoho prosit o kousek chleba.“

„Tak vidíš!“ zajásal rabín, „ne z hladu, který na něj Hospodin seslal, ale z vlastní pýchy zemřel!“

Syn rabína z Jaroslavi studuje v talmudické škole. Jeho otec ho po čase navštíví a nalezne ho, jak stále studuje první list obrovského a rozsáhlého foliantu, na kterém je zobrazen bosý Mojžíš v kožešinové čepici. Okolo obrazu je složitý talmudický text. Otec syna pochválí a odjede.

Když ho opět po delší době ve škole navštíví, syn stále studuje stejnou stránku.

„No chlapče,“ ptá se otec, „o čem tu stále mudruješ? Ten text je tak složitý?“

Syn mu zadumaně odpoví: „Já se snažím zjistit, proč, je-li zima, je Mojžíš bosý, a je-li léto, proč má na hlavě tu zimní čepici.“

Rabín z uherského města Nitry slavil své sedmdesáté narozeniny. Jeho přátelé se rozhodli, že mu dají dárek – soudek velmi dobrého uherského vína –, a dohodli se, že každý (bylo jich dohromady čtyřicet tři) koupí dvě láhve vybraného vína a sám je naleje do soudku.

Přišel ten velký den oslavy. Rabín dostal soudek a celý den přijímal další a další gratulace. Až večer řekl své ženě, že dostal chuť na to skvělé víno, které mu dali jeho opravdoví přátelé z obce, a konečně otočil kohoutkem soudku. Ze soudku vytekla zcela čistá voda bez sebemenší stopy po víně...

Rabínova žena se začala velmi zlobit a vyčítala mu, že nezná lidi ve své obci, ale moudrý rabín ji zarazil. Pochopil, že každý z jeho přátel si myslel, že v takovém množství vína se jeho dvě láhve čisté vody ztratí.

Následující den po bohoslužbě se v promluvě vrátil rabín ke

svým narozeninám, poděkoval všem, kteří mu gratulovali a obdarovali ho, ale na závěr řekl s velkým zármutkem v hlase:

„Přátelé, našel se mezi vámi jeden jediný, který se pokusil své bližní oklamat a místo vína nalil do sudu čistou vodu. To je přirozeně podvod, a dokonce i hřích. Velmi mě mrzí, že vám to musím říkat. Co ovšem neprozradím, je, kdo z vás to učinil, i když bych mohl na toho hříšníka ukázat prstem! Já mu dám ještě jednu příležitost, aby se napravil. Když ten podvodník ještě dnes v noci, pod rouškou tmy, donese dvě láhve skutečného uherského vína a postaví je na můj práh, bude mu odpuštěno...“

Ještě toho samého večera našel rabín přede dveřmi osmdesát šest lahví výtečného uherského vína.

„Tak, ženo, znám lidi ze své obce, nebo neznám?“ zasmál se rabín.

„Náš rabín v Strzelici je tak učený a zbožný, že se dokonce baví přímo s Hospodinem,“ chlubí se příslušník strzelické obce svému příteli z Poznaně.

„Vážně?“ diví se přítel, „a jak to můžeš vědět?“

„Jak? Sám rabín se mně s tím svěřil.“

„Aha. A co když ti lhal?“

„To je vyloučené! Cožpak by se Hospodin bavil s lhářem?“

Jeden rabín, který nedbal o své oblečení, byl kárán představeným židovské obce ve městě, že chodí nedbale oblečen a že nosí potrhaný klobouk, snižuje svou vážnost a budí pohoršení. Rabín se jen smál:

„Ale proč si kupovat nový oblek a klobouk? Vždyť tady každý ví, kdo jsem, každý mě zná.“

Po několika dnech se s představeným své obce potká opět, ale tentokrát ve Vídni. Rabín je samozřejmě opět ve starých šatech a v potrhaném klobouku.

„Doma, rabi, jste tvrdil, že nosíte staré šaty a potrhaný klobouk, protože vás stejně každý zná. Dobře. Ale tady, ve Vídni, jste si měl koupit všechno nové! Děláte naší obci ostudu!“
„Ale jak to?“ směje se rabín, „vždyť tady mě nikdo nezná...“

Rabín Leiser Wolf byl sice chudý, ale díky své povaze v celém okolí velmi oblíbený. Když slavil zlatou svatbu, sebrali jeho přátelé peníze a objednali mu velkolepou hostinu. Zakoupili jelena a v zámecké kuchyni ho nechali upravit. Potom s velkou radostí předložili chudému rabínovi tuto neobvyklou pochoutku.

Rabín vzal nůž a vidličku, ukrojil si kousek, přičichl k němu a pravil:

„Moji milí hosté, mně se zdá, že ta pečeně trochu smrdí.“

Hosté se začali smát:

„Rabi, to je jelení pečeně! To tak musí být!“

„Musí to tak být... dobrá, souhlasím, ale musím to jíst?“

Stejný rabín jednou kázal o Božím díle, jak podivuhodně je všechno stvořeno.

„Bůh stvořil abecedu, dvacet čtyři písmenek, a z těchto dvaceti čtyř písmenek udělal dvě stě řečí s miliony a miliony slov. A s těmito slovy je možné ve dvě stě řečech popsat všechno dobré a špatné, všechno moudré, hloupé i pošetilé. A i když učenci a vědci v celém světě hledali a hledali, nenalezli slovo, ve kterém by nebylo Božího písmenka...“

Rabín Wolf se bavil s jedním studentem, který se vrátil z Vídně a vyprávěl mu o životě ve velkém světě. Vyprávěl mu o bohatých Židech, o baronu Rothschildovi. Rabín poslouchal a nakonec řekl:

„Dobře, Rothschild má miliony, tisíce milionů, spoustu sloužících, má paláce, klenoty a drahokamy, zlaté doly a mů-

že si všechno koupit. A může, když mu to Bůh dovolí, mít ještě více... ale když to všechno má, může jít proto dvakrát obědvat?“

Žebrák Abeles požádal o radu rabína, domluvil si čas, kdy má přijít, ale stejně musel čekat přes tři hodiny, protože u rabína byl největší místní velkoobchodník a ukrutný boháč. Když boháč konečně odešel, rabín přijal Abelese, vyslechl jeho první větu a dal mu trochu peněz. To Abelese až urazilo.

„Rebe,“ řekl vyčítavě, „s tím velkoobchodníkem jste mluvil víc jak tři hodiny, já musel čekat, a se mnou jste strávil jen minutu!“

„Víš, to je tak,“ usmál se rabín „u tebe jsem viděl v první minutě, že jsi chudák, ale u něj jsem to pochopil až za tři hodiny.“

„Rabi,“ ptá se pan Blum, „je pravda, že chleba vždycky padá na zem tou namazanou stranou?“

„Ano, to je svatá pravda. Tak je tomu vždycky,“ potvrzuje rabín.

„Ale mně zrovna dneska ráno spadl na zem chleba tou nenamazanou stranou!“ triumfuje pan Blum.

Rabín se zachmuří, chvíli přemýšlí, a pak řekne:

„Už to mám! Ty jsi ho namazal na tu špatnou stranu!“

Za první světové války potkal pan Mandelík mladého Kohna, který dostal předvolání k odvodu a bál se, že půjde do války. Byl z toho přepadlý a Mandelík ho utěšoval:

„Jsou dvě možnosti. Buď tě neodvedou, to bude dobře, nebo tě odvedou. Ale nic se neděje. Můžeš klidně zůstat v zázemí, to bude dobře, nebo tě pošlou na frontu. Ani tam to nemusí být nejhorší. Vlastních bojů se ani tam nemusíš zúčastnit, to

bude dobře, ale je možné, že tě pošlou do útoku. Když tě pošlou, můžou tě zranit. Když tě zraní lehce, půjdeš do špitálu a tam to budeš protahovat do konce války, to je dobře, ale i když tě zraní těžce, tak ani z toho nemusíš umřít. Když neumřeš, bude to dobře, a když umřeš, tak tě pochovají do hrobu podle našeho zákona, to bude dobře. Nebo tě pochovají s ostatními do společného hrobu a na ten dají kříž. To bude sice špatně, ale kvůli tomu nemusíš být tak ztrápený.“

Pan Lustig přijde s mnoha rozpaky za rabínem.

„Rabi, já jdu za vámi ne sám za sebe, ale za svého přítele. A on by chtěl vědět, jak se má kát, když opakovaně a mnohokrát požádal manželky bližního svého.“

„Váš přítel je hlupák a vy také, pane Lustig. Přítel mohl přece přijít sám a říct, že jde místo svého přítele, a vy jste se nemusel tak trápit...“

Na významný svátek pozval haličský rabín Leiser Wolf slavného zpěváka z Ruska. Ukázalo se ovšem, že zpěvák je velmi špatný a skoro nic neumí. Když slavnost skončila, přišel zpěvák za rabínem a ptal se ho:

„Tak, rabi, jak se vám to líbilo?“

Leiser Wolf chvíli přemýšlí a pak odpoví:

„Mám-li říci pravdu, loni jste to udělal lépe.“

„Loni?“ diví se zpěvák, „ale já tady loni vůbec nebyl!“

„No právě...“

Příštipkář Lustig si stěžoval rabínovi:

„Rabi, to už nejde vydržet! Žijeme já, manželka, pět dětí a tchyně v jednom pokoji. Já nemůžu spát, pracovat, nic nemůžu. Co mám dělat?“

„Tady máš peníze a kup si koně,“ poradil mu rabín. Příštipkář Lustig přijal peníze a poslušně odešel.

Po týdnu ale přišel znova.

„Rabi, teď už to je ale opravdu ke zbláznění! Já, manželka, pět dětí, tchyně, a k tomu všemu ještě ten kůň!“

„Tady máš další peníze a kup si kozu!“ rozkáže rabín.

Po dalším týdnu přijde Lustig zbědovaný.

„Rabi, já šílím! Já, manželka, pět dětí, tchyně, a k tomu všemu ještě ten kůň a ta koza!“

„Tady si vezmi zlatku a kup párek slepic!“

Po několika dnech se Lustig už zcela zničený dovleče k rabínovi.

„Rabi, já se oběsím! Já, manželka, pět dětí, tchyně, a k tomu všemu ještě ten kůň, koza a pod nohama se pletou slepice!“

„Prodej koně, kozu a slepice!“ přikáže rabín.

Příštípkář Lustig prodá koně, kozu i slepice a hned druhý den přijde poděkovat.

„Rabi, to je úžasné! Když jsou ta zvířata pryč, tak si žijeme tak volně!“

Jeden žák, který studuje talmud, dostává jídlo v domě rabína, ale jako protislužbu musí v domě pracovat. Práce je mnoho, rabínova žena ho stále využívá a jídlo, které dostává, se studentovi příliš nezamlouvá. Proto je velmi rád, když se jeho studium již chýlí ke konci. Rabín si ho chce ještě vyzkoušet. Součástí učení je také znalost předpisů košer stravy. Rabín nechá přivést krávu a řekne studentovi:

„A nyní ukaž, která část krávy je hrudí.“

Student obchází krávu, potom se sehne, chytne ji dole za přední nohu a hlásí:

„Rabi, toto je hrudí.“

Rabín se zděsí.

„Ty jsi se snad zbláznil! Kam jsi dal rozum? To jsou přece flaksy!“

„Jak to, rabi?“ diví se student, „toto jsem u vás vždycky jedl, když rabínka tvrdila, že máme telecí hrudí...“

Potulný učenec, znalec talmudu a všech ostatních hebrejských textů, byl pozván na hostinu bohatým obchodníkem. Hostitel však učence posadil až na konec stolu, kde seděli méně významní hosté, což se projevovalo i v servírovaných pokrmech. Během hostiny se rozproudila debata o starozákonních událostech a zázracích. Jeden z volnomyšlenkářsky naladěných hostů se zeptal:

„Jak mohl Jozue zastavit slunce? Slunce, jak je všeobecně známo, stejně stojí, pouze naše země se točí,“ řekl a provokativně se obrátil na učence na konci stolu.

„Země se netočí,“ odpověděl učenec, což způsobilo vlnu nevole.

„Země se točí,“ tvrdošíjně opakoval volnomyšlenkář, „to je mnohokrát a zcela vědecky prokázáno!“

„Kdyby se točila,“ pravil učenec, „točil by se i tento stůl se všemi jídly. Pak by se ta dobrá, která jíte vy na druhém konci, objevila i tady u mne.“

Učený a vzdělaný rabín z Poznaně je zároveň znám jako velký labužník a milovník dobrých jídel. Jednou ho osloví jeden věřící:

„Rabi, já tomu nerozumím. Vy jste přece tak zbožný, a hlavně tak vzdělaný, sečtělý, jste velký učenec, hluboký myslitel a znalec svatých písem, hlava otevřená... A jak se můžete věnovat takové zbytečnosti, nicotnosti, jako je dobré jídlo?“

„A je snad dobré jídlo jen pro hlupáky?“

Student se ptá rabína:

„Rabi, je možné při studiu talmudu kouřit?“

„Ne, to nepřipadá v úvahu,“ zamítne stroze rabín.

Student si stěžuje příteli. Ten odejde za rabínem a za chvíli se vrátí.

„Já to mám povolené!“

„Jaks to dokázal?“ diví se první student.

„Zeptal jsem se ho, jestli mohu při kouření studovat tal-mud!“

Starý rabín z chasidské vsi jednou meditoval:

„Ti dnešní lidé žijí strašným způsobem. To za našich starých dobrých časů tak nebyvalo. Člověk se nediví, že dnes umírají tak mladí. A když potkáte někoho skutečně starého, tak si můžete být jist, že je ještě ze starých dobrých časů.“

Chudý Žid přišel k rabínovi s dotazem:

„Rabi, moje žena je po porodu a potřebuje silnou výživu. Všichni mi radí, ať ji udělám slepičí vývar.“

„To je dobrá rada,“ souhlasí rabín.

„Ale rabi, já mám jen jednu slepici a jednoho kohouta.“

„Tak zabij kohouta,“ radí rabín.

„Dobře, ale když zabiju kohouta, slepice se pak bude trápit.“

„Máš pravdu, zabij tedy slepici,“ souhlasí rabín.

„Ale když zabiju slepici, kohout zůstane sám a bude se trápit!“ argumentuje zoufale nešťastník.

Rabín se zamyslí:

„Přijď za týden, musím prostudovat učené spisy.“

Za týden přijde chudák znovu.

„Zabij kohouta,“ sděluje mu rabín své rozhodnutí.

„Ale slepice se pak bude trápit...“

„Ať se trápí.“

K rabínovi přijde matka s dítětem, které trpí průjmem, a prosí o pomoc. Rabín se jí zeptá:

„Umíš modlitbu ‚Tillem‘?“

„Ano, rabi,“ přisvědčí matka.

„Tak se ji pomodli třikrát za sebou, a průjem se zastaví.“

Žena poděkuje a druhý den mu radostně oznámí, že průjmy pomalu ustávají. Rabín doporučí modlitbu ještě opakovat, a opět s úspěchem.

Za měsíc se matka objeví znovu. Tentokrát dítě trpí zácpou. Rabín opět doporučí modlitbu „Tillem“.

„Ale, rabi,“ diví se žena, „Tillem‘ přece staví!“

Bialský rabín byl znám jako zvláštní asketa, který se celý týden postí, ale o šábesu si vše vynahradí. Nejlépe husí pečení. Jednoho dne se stalo, že se jeho žena nepohodla se sluhou a šla si rabínovi stěžovat. Ten ale neměl náladu nechat se vyrušovat ze studia svatých písem a ženu odbyl, ba dokonce urazil.

„I ten nejhorší muž je vždy lepší než ta nejlepší žena,“ zahušel a vyhodil ji.

Ženy se to hluboce dotklo. Přišel šábes a rabín dostal na stůl místo oblíbené křehké pečínky kus starého, tvrdého kohouta. Rabín, který se celý týden těšil na oblíbenou pochoutku, se na ženu rozhněval.

„I ten nejhorší muž, tedy i starý kohout, je lepší než ta nejlepší žena,“ opakovala mu žena s vítězným úsměvem.

„Ano, ale jen za živa!“ dovysvětlil rabín.

Slavný rabín vypráví svým žákům o Božích zázracích:

„V jednom divokém lese leželo malé, zrovna narozené dítě, které jeho matka pohodila. Ale dítě našel uhlíř, který v tom lese pracoval. Donesl ho domů, ale neměl žádné mléko, kterým by děťátko nakrmil, ani peníze, za které by mléko koupil. A tak Bůh učinil zázrak. Uhlíři narostla prsa. Opravdová prsa plná mateřského mléka. A uhlíř mohl ubohé dítě nakrmit.“

„Ale, rabi, ta historka se mi nelíbí,“ namítá jeden žák, „proč Bůh udělal takovou divnou věc? Proč třeba nepoložil vedle děťátka pytlík se zlatáky, aby mu uhlíř mohl mléko koupit?“

„Špatná úvaha!“ křičí rabín. „Když Bůh může udělat takový

zázrak, že chlapovi narostou ženská prsa, tak proč by něco platil?“

Za vyhlášeným zázračným rabínem přijde Jekel Klesner. „Rabi, Bůh mě postihl, udělal mi něco s jazykem, musíš mi pomoci. Za prvé nemohu říci pravdivé slovo. Stále lžu, i když třeba nechci. A za druhé jsem úplně ztratil chuť. Nerozeznávám žádné jídlo.“

„To je zlé,“ kývá hlavou rabín, „to je moc zlé. Tady pomůže jenom zázrak. No, posad' se, za chvíli se vrátím.“

Jekel Klesner se posadí a čeká. Rabi se za chvíli vrátí a nese cosi na lžici.

„Tohle ihned sněz,“ poručí mu.

Jekel Klesner sní obsah lžíce a vykřikne:

„Fuj! Co to bylo, rabi? To chutná jako hovno!“

„Sláva. Stal se zázrak. Vrátila se ti chuť, a dokonce mluvíš pravdu! Bylo to hovno!“

Slavného rabína Sternsteina vyhledal chalupník, kterému chcípala slepice, a žádá radu. Rabín znalecky pokýval hlavou a poradil:

„Přemísti slepice do nejmenší klece, ať k nim nepronikne ani sluneční paprsek.“

Za několik dní přijde chalupník znovu. Tentokrát uhynuly už tři slepice. Rabín si opět ví rady:

„Vyžeň je ven, ať na ně celý den svítí slunce, ať se nemohou schovávat ve stínu.“

Chalupník tak učiní, ale experiment přinese opět několik dalších uhynulých slepic. Pak rabín poradí polévat slepice studenou vodou. Když dál umírají, radí nedávat nažrat, nedávat napít a tak podobně. Po několika týdnech mu chalupník smutně sděluje, že už pošly všechny slepice.

„To je škoda,“ lituje rabín, „a já měl pro tebe ještě tolik dobrých rad...“